

V. ЕПИСТОЛЪ.

Dreceda, 9. Iunie 1855.

Dorința de a mi forma o idee essakъ despre academia selvanisticъ și agronomikъ, me dăse la Tarandt, care este de la Dreceda spre mezu-zii kalle de 2 ôre, lângъ ana Baicseritz (Weisseritz) къ o пьсчъизне minzantz de 'nkъntъtore. Аколо фьквѣ kноштинѣ къ Domъlaz Dr. Schober директорѣл секциънеи agronomice, care ть превени къ o вьнътате естраordinаръ, дми арътъ къ de-атърънтълз тôte апартamentele akademiei къ тôte апарателе, instrumentеле шѣ колепчъизниле еѣ, ть рекомандъ професорѣлоръ. Domъlaz професор Krъzchi (Kruttsch) ть примълъ приг гръдина selvanisticъ (Fortsgarten). Дънъ meze-zii Domъlaz Schober me dăse la форма-modelъ (Musterwirthschaft) че се афлъ дп апроріере ла локълз nșmitz Folgendut, zue пз шѣ предетъ а ми detalii тôte organicъизнеа економіеѣ къ dиверселе съмълътъри при карѣ не примъларъмъ пълъ ла апъсълз сорелъи.

Kasa akademiei este знъ edifiцъ нов. Локълз с'аз kъшпъратъ къ 10,000 талери, zidirea аз costatz 36,000 талери; днъстрареа еѣ пълъ ла 6000 талери. Професори сжнт 8, днтре карѣ doi сжнт директорѣ, знълз пентръ selvanistikъ шѣ алълз пентръ agronomie, афаръ de ачештиа маѣ сжнт днкъ doi асѣстендѣ. Сколарѣ сжнт акъмъ пълъ ла 80 de иншѣ, днтре карѣ чеѣ маѣ пълдѣ сжнт streini. — Doi сжнт киаръ din Испания. — Цинереа akademiei се сѣие не анъ ла 13,000 талери.

Чеѣ че воръ сь фѣе примѣдѣ ла академие тревзе сь документеze къ possedsъ kноштиндеle черъте спре а птѣ днтра дп класа чеа маѣ дналъ цѣмпасіалъ. Еѣ потъ сь шѣ фѣе агонисѣтъ kноштиндеle ачестеа днтр' знъ цѣмпасіа саз днтро сколъ реалъ, саз днтр' алъ инстѣтътъ care este не

асемине трѣнтъ. Ла днтъмпларе de а пз птѣ аръта атестате, тревзе сь' шѣ documenteze капачитатеа приг знъ essamen специал. Чеѣ че воръ сь се препаре пентръ сервѣдълз статълѣ ла економіа пьдърѣлоръ, тревзе сь арете тотъ de o датъ къ ш'аз фьквѣтъ знъ кърсъ практикъ de знъ анъ ла администрациънеа респективъ а знѣ цѣнътъ. Верстъ се чере de 17 ani. Кърсълз днъвѣдътъреѣ este de doi ani. Обѣектеле сжнт чеде зртъtore.

1. Математика, кърсълз I. Аритметика практикъ шѣ алгебра, планиметрия шѣ geodesia inferiоръ; кърсълз II. Trigonometria шѣ geodesia сѣнериоръ, стереометрия шѣ математика selvanisticъ.

2. Фѣзика, геоносіа, геологіа, минералогіа химіа теоретикъ шѣ техникъ, химіа агрикълътъреѣ ш, kноштинда пьтънтълѣ, атмосферологіа шѣ климатологіа. Есерчѣде практиче дп химіе.

3. Ботаника цепеналъ, ботаника специалъ пентръ економіи selvanisticъ шѣ агронومی, Зоологіа цепеналъ шѣ дп специе трактатълз despre animalеле че днтресеzъ не агроном шѣ не пьдърарѣ; entomologia. Ескърсѣвни патъралѣстиче.

5. Економіе національ. Enciclopedia agronomiei.

6. Рѣдѣментеле штѣндеѣ selvanisticе. Кълътра пьдърѣлор, апърареа пьдърѣлоръ; organicареа, администрареа шѣ економіа пьдърѣлоръ къ прѣвѣре дп партеа статълѣ, фолосѣреа пьдърѣлоръ, технологіа selvanisticъ, исторіа шѣ литератъра штѣндеѣ selvanisticе, депрѣндере дп таксареа пьдърѣлоръ, kноштинда вълъторѣѣ.

7. Агронومیа, кълътра вителоръ, индустрия агрономикъ, теоріа devѣсърѣлоръ agronomicе, veterinarіа, архѣтекътъра агрономикъ.

8. Цѣрѣспраденца нечесаръ економѣлоръ selvanisticъ шѣ агрономѣлоръ, стѣлълз практикъ.

Пентръ днъвѣдътъра практикъ ла економіа

селваністикъ серженте пѣдсеа де ла Тарандт, каре есте дестѣл де маре ши де вариатъ дн компѣсѣизнеа еі, знде се поте ведѣ кѣ окіи кѣлтѣра ши маніпѣлареа продѣктелорѣ. Спре днлесніреа днвѣдѣтѣреі практиче дн ратѣлѣ агрономікѣ серженте тошиа пѣмитѣ Folgensgut. Афарѣ де ачестеа, маі есте грѣдина ботанікѣ, лабораторіалѣ хімікѣ, коленѣизнеа де обіекте патѣралістиче, преѣтѣ ши інструментеле ши апарателе математиче, фісиче ши хіміче тревзіторе пентрѣ лѣтѣрїреа днвѣдѣтѣреі, ши дн фіне бібліотека.

Спре а да стѣденцілорѣ окасїзне де а кѣпшпте стареа селваністикъ ши агрономікъ а алторѣ цїнѣтѣрї, се факѣ пе тотѣ аплѣлѣ кѣлтѣрїі селваністиче ши ескѣрсізні агрономиче сѣнтѣ кондѣчереа професорїлор респектїві. Пентрѣ ачестеа сѣнт дестїнате лѣзіе лѣзі Августѣ ши Септемврие дн карї пѣ се цїнѣ преленѣизні ла академіе.

Ла фінітѣлѣ фіекѣрї кѣрѣ се фаче зпѣ ессамеи.

Стѣденціі пѣтескѣ опорареле ла днчепѣтѣлѣ фіекѣрї семестрѣ, патріодїі кѣте 25 талерї, стрейніі 37½ талерї.

Пентрѣ кѣрїі, інструменте, матеріале, локїзїнѣ, пѣтрїментѣ etc. тревѣ се днпрїжескѣ фіекаре стѣдент днсѣші. Кѣлтѣзіала чеа маі мікѣ пе аплѣ пентрѣ ачестеа се пѣте сокотї ла 175 талерї.

Дн кѣлтѣрїа ачестеа фѣкѣі кѣпшптіонѣ кѣ Домнѣлѣ Kleeb erg de ла Pira дн Рѣсіа, кѣ каре петрѣкѣі сѣра ла Домнѣлѣ Schobek. Домнѣлѣ Нанн фостѣлѣ гѣвернаторї алѣ Kurlandei днлѣ се аѣла пе атѣнчі ла Тарандт. Оменїі ачештіа дѣпѣ че аз фѣвѣтѣ пѣрале дн Рѣсіа, тотѣ се днторѣкѣ дн Цѣрманїа, спре а петрече віеаѣтѣ оменѣскѣ.

А. Т. Лазрїанѣ.

ЕПІСТОЛА VI.

Лїпсіка 10. Ізніз 1855.

Кѣлтѣлѣ дівінѣ есте зпѣлѣ дїнтрѣ моментеле прїнчіпале але віедїі зпѣі попорѣ. Ез тѣ фолосїі де дѣмінечіле ши де сѣрѣвѣторїле че ам петрѣкѣтѣ дн Саксонїа, спре а вісіга вісерїчеле челе маі днсешпате ши а асіста ла черемонїіле дїверселорѣ конѣсізні. — Протестандїі шѣлѣ сімплїфікатѣ фѣрте кѣлтѣлѣ лорѣ, ши лѣлѣ редѣсѣ кѣтѣ се пѣте маі таре ла челе треї моменте прїнчіпале: Контареа, рѣгѣчїзнеа ши предїка; дїнтрѣ карї чеа дн

зрѣтѣ есте ла деннїі партеа чеа маі інтересантѣ. Дн Дресда ам асістатѣ (Дѣмінікѣ 3. Ізніз) ла предїка протестантѣ дн вісерїка чеа таре, пѣмитѣ а фемейлорѣ (фїндѣ кѣ днїнїтѣ де реформѣчїзне фѣсесе а кѣлѣкѣрїцелорѣ), ши апої ла чеа католикѣ дн вісерїка кѣрїеї. Дарѣ тревѣ се тѣртѣрїескѣ кѣ пѣ ши респѣисерѣ аштенѣтѣрїі. Мі аз пѣрѣтѣ рѣ кѣ петрѣкѣлѣ ла вісерїка фемейлорѣ, пѣм пѣтѣтѣ дн ачеламї тімпѣ сѣ фїз ши ла а сѣнтї Софїі, знде аз предїкатѣ сѣперїнтендїнтеле, пѣте кѣ аколо ам фї азїтѣ чеа маі інтересант. —

Дн 7. Ізніз, ла сѣрѣвѣтѣреа чеа таре а вісерїчеї католиче, пѣмитѣ цїоїа верде, ам аскѣлатѣ предїка ла вісерїка кѣрїеї. Реѣеле днпрезлѣ кѣ тотѣ фамїліа ера де фадѣ. Дѣпѣ предїкѣ епіскопѣлѣ челевѣрѣ літѣргїа, днсодїтѣ де о тѣсікѣ днладѣвѣрѣ днкѣпѣтѣторе. Ърѣтѣ апої прочесїзнеа дн вісерїкѣ, — адекѣ преодїтеа ши реѣеле кѣ фамїліа, фѣкѣрѣ ачестѣ скѣрѣтѣ прїтѣларе дн інтерїорѣлѣ вісерїчеї, — попорѣлѣ нїчі пѣ се пѣтѣ, нїчі пѣ і фѣ іертатѣ а се тішка дн локѣлѣ че окѣпа дн тіжлокѣлѣ вісерїчеї. Че дїферїндѣ днтре Віена, знде тотѣ капїтала днпрезлѣ кѣ кѣртеа імперїалѣ іеа парте ла ачестѣ фестивїтате грандїосѣ, ши днтре Дресда, знде реѣеле кѣ фамїліа са челевѣрѣзѣ черемонїа днтре пѣрїдїі вісерїчеї, ши попорѣлѣ протестант афарѣ дн вісерїкѣ лѣкрѣзѣ ка ши дн тѣте челемалте зіле але септѣтѣнеї. — Ла Лїпсіка (Дѣмінікѣ 10. Ізніз) асістаї ла предїка сѣперїнтендїнтелѣ Гроссманн дн вісерїка Сѣнтѣлѣ Тотта. Бѣтрѣнѣлѣ пѣсторїз ворвї дестѣлѣ де віне деспре віеада комѣпѣ а крештїнілорѣ прїмітїві, ши комѣтѣ комѣпїстѣлѣ модѣрнѣ. Де ачі тѣ дѣсеї ла вісерїка сѣнтѣлѣ Павелѣ (а зпїверсітѣдїі) днсѣ зпївїсесї токма ла капѣтѣлѣ предїчеї. Алергаї апої ла сѣнтѣлѣ Петрѣ ши нїмерїі кіарѣ ла черемонїа цѣрмано-католичїлорѣ. Оменїі ачештіа шѣлѣ сімплїфікатѣ релїгізїнеа днлѣ ши маі таре де кѣтѣ протестандїі Еї се вѣдѣ а фї дн Лїпсіка пѣдїні лѣ нѣтерѣ, кѣчі вісерїка ера маі кѣ тотѣлѣ дешартѣ. Пѣрїнтеле Дїеглер предїкѣ деспре а̀морѣа крештїнѣскѣ, кѣ каре сѣнтѣтѣ даторї кѣтрѣ тѣдїі оменїі, апо комѣтѣ прѣдїзѣдееле ши сѣперстїдїзїнеа, днсѣ пѣзмаї дн ѣенере, (се паре кѣ се темѣа де а ле комѣтате дн спедїе).

Алѣ ѣенѣ де кѣлтѣ, — пе каре чеї веки днлѣ нѣтера тотѣ днтре челе дівінѣ, днсѣ модѣрнїі лѣлѣ редѣсѣ ла зпѣ дївертїментѣ профанѣ, дарѣ кѣ тѣте ачестеа елѣ фаче зпѣлѣ дїнтрѣ моментеле

принципале але виедїи пацієнторъ кълтivate, — есте театрълз. Drecda are зпз edifiцz minьnatz de фрзмосъ, — по́те къ iarpa есте mai кьзтатъ, даръ ез дъз алаі акъмъ mai къ тотълз дешертъ; фарса ла каре ть дотъмплаі съ assisteъz, „принципеле фертекатъ, de Плизц“ се цїккъ фортe mediокре, шї дїп касса ачеаста нїчї нъ ть mai дъсеї ла театрълз дїп четате. Даръ шї mai рьз се цїккъ вьвата лви Шїллер „Телхарїї“ дп театрълз де варъ де ла Раїсевід. Ла Лїпсіка театрълз челъ таре (de iarпъ) есте дпкїсъ, дпсъ ла театрълз де варъ дїп гредїна лви Берардъ, каре есте дестълз де фрзмъшелеъ, се даъ репрезентъчїзні не тоть зїза. Еъ асїстаї ла вьката лви Кодевке нъмїтъ аренда-рілз Кзмінъ (Der Pächter Feldkummel) каре се цїккъ фортe віне. D. Даттер (каре фьккъ не аренда-рілз) зпфлъ де ржъс не спектаторї къ схїмеле сале.

A. T. L.

КЪИНЕЛЕ DE МЪНТЕ ШИ КЪИНЕЛЕ DE КЪРТЕ.

Ф а в л з.

Ъп чованъ одатъ венї ла оранъ
Ка съ вжнъз вьжнъз шї зрдъ шї кашъ;
Шї дп скїмъз не елле чованъа съ ја
Мълаїз шї къ саре, шї чеї тревъеа.

Човънеллзл постръ, шї анъте Нїдъ,
Вїнде кьшвлеллзл ла зп кокопаръ;
Ачї ал съз кьне фаче кьпоштїндъ
Къ 'н дълъз де кърте, анъте Чесаръ.

Чесаръ дар дпсълтъ не Брѣтъс ал мѣз;
Кьнеле де стьпъ, къ вжпа де лѣз,
Не Дълъз Кърцїї кьм тї л'а тржпїт,
Л'а лъсат лъцїт.

Дълъз де кърте, зїмїгъ де астъ жонъ,
Къ лавеле 'н аеръ дшї чере пардонъ;
Агълчї і респонде кьнеле мънтеанъ,
Къ диспрецъл зпвї кьпїтанъ романъ:

— Скоаль-те потае(?) таре де червїче.
Вжпа 'дї есте славъ, де шї нъ ештї славъ.
Че фачї-тз аїчеа? — О! сьнт преа ферїче!
— Ферїчїтъ?! кьм поате съ фїе зп славъ?

— Че е дрепт, портъ згардъ; шї де зп стьпъ
таре
Тоатъ зїзлїца закъ дп ландъ легагъ;
Дпсъ тоатъ поаштеа зрлъ, зрлъ таре.
Де пьїне шї карне ез сьнт дмъзїватъ.

— Леапъдъ а сгардъ, ш'алле феарре грелле:
Іпїма шї вжпа елле моллешескъ . . .
Еъ, колб не мъте, къ-алле феарре релле,
Тоатъ поштїчїка ть вълъвьнескъ (лѣптъ).

„Шгїї-тъ лъпта аста кьт дпї фолосеште?
Колцъл еа аскътте, ка зп врїчїз тьїосъ;
Авзъл депрїнде, вжпа дотъреште;
Шї кьнд віне лъпъл, саз зрелъ дръкосъ,

„Насъл мѣз челъз аперъ дп сїмте департе,
Шї дї даъ де шгїре кьткъ л'ам зьрїтъ;
Ъп насъ де mai фаче, веде къ-окїї тоартеа:
Дп рѣмпъ дптр'о клїцъ кожкъ 'мвлънїтъ . . .

— Ам възът-о 'н фаптъ! . . . Чї ја сьпне мїе
Че тьпнчї ла стьпъ д'аша деапълз ештї?
'Цї о фї вьрта товъ де кашъ шї пїфгїе!*)
Ферїче де тїне! Віне mai тръештї!

— Нъмай тжккаре Дълъзл гьндеште!
Еллъ нъ шгїе алта де кьт а лътра!
Кьнеле де стьпъ тьрта о пьзеште,
Шї де лъпї о салвъ къ віаца са.

„Кьїпїи чеї де стьпъ нъ гьсгъ ланте-дълче,
Нїчї вьжнъз, нїчї карне, шї нїчї кашкавалъ;
Зеръл е пьтрѣцъл, сторъс дїп зрда-дълче;
Зеръл, Зеръл фаче вжпа ка де калъ.

— Фїе, фрѣдїоаре! къ mai віне феарре,
Сгардъ полеїтъ, шї віне пьтрїгъ;
Декът колцъл аперъ, декът вжпъ таре,
Ш'аної, . . . покългїтъ! (?)
пїчл.

K. D. Арїческъ.

*) Пїфгїе = карне тьїггтъ тьрѣптъ.

ТРЕИ СЪРОРИ.

Оаре скъпатам noi corioare,
De чеа славіе маніпъ, греа;
Съз пьса кърѣи кѣмпліте гіаре,
А поастре інімі амар пльпцеа?

De ші акъта есте департе,
Длсѣ де дѣнса еъ тот тѣ тем;
Окѣзі де съпце, інесѣлъ тоарте
Съ тіраніе тоді пльпг ші цем!

Ера не 'апроане съ не отоаре
Тандреда (градіи) поастръ пі-е 'ндѣюша,
Крѣд деспотісте! пльпъ кѣнд оаре
Маі аі іп лѣте а ексіста?

Спзнемі тѣ соро тѣдрѣ плькѣтъ,
Етерпъ де-акъта не-ам тѣлтѣг,
De ачеастъ фіаръ крѣдѣ кѣмплітѣ
Че-атѣгеа зіле не-аз кѣнзіт?

— Орі че 'ндѣюлѣ інітаді възпъ
Департе-арѣче; noi ам скъпат;
Съз крѣдаі леде, съз аспра'ї тѣпъ,
Съ перім, черѣла пѣ не-аз ласат!
De-акъта тімпѣрі ліне плькѣте,
Вот авеа соро, ші сервѣторі;
Хаі съ кѣледет роze 'флоріте
Ші віореле, пльпнде флорі.

Гірлѣпзі дін еле съ фачет соръ,
Ш'аноастре гѣде*) съ ле орпѣт;
Ші съ не пріндем амѣ іп хоръ,
Съ вадъ лѣтеа кѣт noi дѣпдѣт.

Ші кѣткъ зіне преградіоасе
Съптем; дар крѣзіі не'аз апѣсат!
Не фрѣнтеа поастръ флорі дѣлчі фрѣмоасе,
Съ пзнем драгъ пѣ не'аз лѣсат!

Длсѣ дін тоате інтѣіз івѣтѣ,
Черѣлѣі сакрѣ съ тѣлѣтїтїм,
Пріп акві мілѣ не-тѣрѣнітѣ
Астѣзі noi пѣмаі не-тѣлтѣгїм.

Ътѣеле 'атѣпчеа іп цевѣпкі пікѣ,
Ші алог воаче рѣгъ ростгеск:

Doamne пѣрїнте, че дін пінікѣ,
Фѣкѣтаі лѣтеа, сорі че зітеск,

Мѣлдемїт цїе! стѣпѣне каре
Дін мїі фѣртане не-аі тѣлтѣг,
Ші о віеацѣ інкѣпгѣтоаре
Кредет къ поъ не-аі прѣгѣтїт....

Ъп цетѣт жалпк атѣпчі с-азде,
Цетѣт де-ачеле че лаврїмі чер!
Ініма, сѣфлет адѣлк пѣтрѣнде
Ші 6 прѣлѣдѣл зпсі містер!!

Дп лѣтѣрі окїі тѣдреле тѣте
Арѣкк кѣ гроазѣ, катѣ, зереск,
Палїде зѣбре че сѣпт не лѣте,
Менїте пѣмаі де съ тѣпческ. —

Астѣ-фїіпдѣла еле віне,
Ші воачеаі фѣлѣ, сѣрорї! лі аз зіс:
Дѣвокаді черѣл ші пентрѣ міне,
Кѣчі ах? спѣранѣамї де тот с'а стїнс!

Noi іп-презпѣ съ маі фїтѣ дпкѣ,
Ваі! пѣ еъ поате, с'аз хотѣрѣт,
Ез тот стїогѣрѣ ші сїпгѣрїкѣ
Съ фїз не лѣте пльп 'н сѣършїт!?

Астѣ 'пѣлпїре чеа де не зрѣт,
Дпгре noi фїва?... тѣ іпфїорѣ?
Да, деспотїстѣл зілілемеі кѣрѣт,
Вѣ лас кѣ Домпѣл, адїо торѣ!

В'аш да ші тѣпа, длсѣ тѣ цїне
Ландѣл ѣст варвар, пѣ пот сѣмігїнд
Деевѣ черѣл зіле сенїне
Кѣнд еъ дпкѣпѣрі в'ої фї цетѣнд!

Вѣ репѣт дпкѣ, ші пентрѣ міне.
Пентрѣ-ал тез сѣфлет черѣл рѣгаді,
Дакѣ-ексістенѣамї мї съ репѣне,
Дакѣ ла лѣте вої пѣ стрїгаді!

А поастрѣ сорѣ, пере съ стїнде
Еа съ вѣ спзіе, пѣї 6 ергат,
Ла черѣл, ла лѣте, де а съ пльпце,
N'o ласѣ крѣдѣл пѣлппѣкат!

Г. Т.

*) Гѣдѣ ла Молдова се пзметѣте косїда.

P.